

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2541 - 2542 ภายใต้การรณรงค์โดยใช้ชื่อว่า “Amazing Thailand 1998 - 1999” โดยมีเป้าหมายที่จะเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 16-17 ล้านคน ภายในระยะเวลา 2 ปี ทั้งนี้จะทำให้ประเทศไทยรายได้จากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนถึง 6 แสนล้านบาท ในช่วงเวลาเดียวกัน

ความจำเป็นที่ต้องเร่งส่งเสริมการท่องเที่ยวมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2540 สืบเนื่องมาจากวิกฤตค่าเงินบาทที่อ่อนตัวลงในการแลกเปลี่ยนเมื่อเทียบกับสกุลเงินหลักของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ทำให้หนี้สินจากการกู้ยืมจากต่างประเทศทั้งของภาครัฐและเอกชนเพิ่มสูงขึ้น เงินทุนสำรองของประเทศลดต่ำลง ในที่สุดประเทศไทยจำเป็นต้องกู้ยืมเงินและยินยอมเข้าสู่โปรแกรมการเงิน ที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) กำหนดขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ และการชำระคืนเงินกู้ยืมของกองทุนการเงินระหว่างประเทศดังกล่าว ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2540 ที่ผ่านมา

อนึ่งการเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ตกต่ำของประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งการส่งออกและลดการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ เพื่อลดการขาดดุลการค้าของประเทศ และการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชักจูงนักท่องเที่ยวต่างประเทศให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศก็เป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะทำให้ได้เงินตราต่างประเทศจากนักท่องเที่ยว นอกเหนือจากนี้ การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังธุรกิจต่าง ๆ ในประเทศ อาทิ ธุรกิจโรงแรม การขนส่ง การผลิตสินค้าหัตถกรรมและของที่ระลึก รวมถึงบริการอาหาร เป็นต้น ซึ่งธุรกิจต่าง ๆ ดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ ส่งผลให้เกิดการจ้างงานทำให้แรงงานในภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ มีรายได้เพิ่มสูงขึ้นด้วย

การส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจะมาเยี่ยมชมธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน ก็

เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือที่มีพร้อมทั้งแหล่งท่องเที่ยวในเชิงของธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีส่วนดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้ อันลอบาย เป็นอำเภอหนึ่งในจำนวน 7 อำเภอของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีพรมแดนติดต่อกับอำเภอเชียงดาวจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีความสะดวกในการเข้าถึงโดยทางรถยนต์ สถานที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอปาย ประกอบด้วย สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อาทิ วัดกลาง วัดน้ำฮู และเจดีย์พระธาตุแม่เย็น และสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติ อาทิ น้ำตกหมอบ่อง น้ำตกแม่เย็น กองแลน น้ำพุร้อนเมืองแปง น้ำพุร้อนโป่งร้อน ห้วยจอกหลวง และห้วยน้ำดัง (สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ, 2538) ในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก ซึ่งได้จากรูขุมทรัพย์ทางการเงินในการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ในเขตอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2537 - 2540 (ตารางที่ 1.1)

เมื่อพิจารณาจากการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์เพียงแห่งเดียว ที่เปิดดำเนินการในด้านธุรกรรมแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ในพื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยในช่วงเวลาที่ผ่านมา พบว่าได้มีกระแสเงินสดในอำเภอปาย เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 9,000,000 บาท ต่อปี โดยวงเงินดังกล่าวนี้ เป็นรายจ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่เข้ามาท่องเที่ยวในเขตอำเภอปาย และกระแสการหมุนเวียนของวงเงินจำนวนดังกล่าวนี้ ได้กระจายไปยังภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ของอำเภอปาย ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ในที่สุด อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณามูลค่าการหมุนเวียนเงินของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพื้นที่เดียวกัน พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนในแต่ละปีมีจำนวนน้อยและสร้างรายได้ให้คนในท้องถิ่นที่ไม่น่ามากนัก จึงไม่นำมาพิจารณาในการศึกษาในครั้งนี้

ดังนั้นการศึกษาแบบแผนการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการรณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยวในอนาคต สำหรับการศึกษแบบแผนการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในครั้งนี้จะมุ่งพิจารณาเฉพาะการท่องเที่ยวในเขตอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งนี้เนื่องจากอำเภอปายเป็นอำเภอขนาดเล็ก มีภูมิประเทศเป็นป่าเขา กว่าร้อยละ 88.4 ของพื้นที่ทั้งหมด (สำนักงานเกษตรอำเภอปาย : 2539) เหมาะสมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ecotourism) ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ ในเขตอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนและในภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศต่อไป

ตารางที่ 1.1 : การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในเขตอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ปี 2537-2540

(หน่วย : บาท)

สกุลเงินตราต่างประเทศ		2537	2538	2539	2540
ธนบัตร (Note)					
ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา	(USD)	1,008,590	1,118,990	1,009,700	1,480,410
ปอนด์อังกฤษ	(GBP)	89,890	98,480	88,255	144,530
มาร์คเยอรมัน	(DEM)	599,705	600,890	570,590	728,885
เยนญี่ปุ่น	(JPY)	500,700	468,885	470,945	620,850
อื่น ๆ		1,195,900	1,200,110	994,575	1,601,620
รวม		3,394,785	3,487,355	3,134,065	4,576,295
เช็คเดินทาง (Travel Cheque)					
ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา	(USD)	3,678,950	3,949,455	3,464,350	5,237,380
ปอนด์อังกฤษ	(GBP)	634,555	684,950	673,440	863,740
มาร์คเยอรมัน	(DEM)	890,430	930,550	846,875	1,081,300
เยนญี่ปุ่น	(JPY)	164,955	197,455	200,565	295,135
อื่น ๆ		793,400	764,840	734,550	981,295
รวม		6,162,290	6,527,250	5,919,780	8,458,850
รวมทั้งสิ้น		9,557,075	10,014,605	9,053,845	13,035,145

ที่มา : ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1.2.1 ศึกษาลักษณะของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยว ในเขตอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.2.2 ศึกษาแบบแผนการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่ใช้จ่ายในการท่องเที่ยวอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ทราบข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่เข้ามาท่องเที่ยวในเขตอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.3.2 ทราบแบบแผนการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ในการใช้จ่ายท่องเที่ยวในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.3.3 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจ ในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยว ในเชิงอนุรักษ์เขตอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยในอนาคต

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาแบบแผนการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ในเขตอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จะศึกษาเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเยี่ยมเยือนและพักค้างคืนในเขตอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน อย่างน้อย 1 คืน โดยพิจารณาการใช้จ่ายต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในเขตอำเภอปาย ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายด้านที่พัก ค่าเดินทาง ค่าอาหาร รวมถึงค่าใช้จ่ายในการซื้อของที่ระลึก ตลอดระยะเวลาที่พำนักอยู่ในเขตอำเภอปาย

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งนักท่องเที่ยวจะต้องเป็นนักท่องเที่ยวที่ค้างแรมในอำเภอปายอย่างน้อย 1 คืน การสุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการสุ่มแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (non probability sampling) ด้วยเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental random sampling) ซึ่งจะทำการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่เข้ามาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกับธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) สาขาปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์เพียงแห่งเดียวของอำเภอปาย จำนวนทั้งสิ้น 200 ตัวอย่าง

ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ จะใช้ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ภาคเหนือ เขต 1 (เชียงใหม่ -แม่ฮ่องสอน - ลำพูน - ลำปาง) สำนัก

งานพาณิชย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน ข้อมูลการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจากธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาปาย รวมถึงด้านการศึกษา และการวิจัยต่างๆ ที่มีผู้ศึกษาไว้ในคาบเวลาก่อนหน้านี้

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University